

Z przygodą za pan brat

Bibliografia:

- Źródło: Alfred Szklarski, *Tomek w krainie kangurów*, Warszawa 1981, s. 187–196.

Z przygodą za pan brat

Przygoda

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Twoje cele

- określisz cechy powieści przygodowej,
- scharakteryzujesz bohatera powieści przygodowej,
- napiszesz opowiadanie przygodowe.

Kto z nas nie chciałby przeżyć przygody, o której mógłby potem opowiadać znajomym? Niektórzy marzą o tym, aby uczestniczyć w niebezpiecznej wyprawie na koniec świata, inni pragną odnaleźć zaginionego naukowca lub miejsce ukrycia skarbu. Codzienne życie zazwyczaj nie dostarcza tak ekscytujących wrażeń. Jednak wystarczy sięgnąć po powieść przygodową, aby w mgnieniu oka przenieść się do świata jej bohaterów i razem z nimi doświadczyć niesamowitych przeżyć.

Polecenie 1

Zastanów się, jaki tryb życia preferujesz. Jesteś domatorem czy lubisz być w ciągłym ruchu? Opowiedz o tym, uzasadnij swoją wypowiedź.

Zapoznaj się z animacją pt. „Cechy powieści przygodowej”, a następnie wykonaj polecenia.

Film dostępny pod adresem [/preview/resource/RwxX2in8YAie5](https://preview/resource/RwxX2in8YAie5)

Animacja pt. „Cechy powieści przygodowej”

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Animacja z audiodeskrypcją na temat powieści przygodowej. W filmie pojawiają się informacje dotyczące m.in. terminów związanych z powieścią, elementów i przykładów powieści przygodowej, a także fabuły i cech bohaterów tego typu powieści.

Polecenie 2

Po czym poznasz, że czytasz powieść przygodową? Wypisz jej charakterystyczne cechy.

Polecenie 3

Jakimi cechami powinni być obdarzeni bohaterowie powieści przygodowej? Wypisz jak najwięcej przymiotników określających te cechy.

Polecenie 4

Wyjaśnij, na czym polega [dynamiczny](#) charakter powieści przygodowej.

Zapoznaj się z fragmentem powieści Alfreda Szklarskiego pt. „Tomek w krainie kangurów” i wykonaj ćwiczenia.

” Alfred Szklarski

Tomek w krainie kangurów

Piękne papużki wciąż się do niego wdzięczyły. Raz udało mu się musnąć dłonią jedną z nich po miękkich piórkach. Wprawdzie ptak zręcznie mu się wymknął, lecz Tomek nabrał nadziei, że nie wróci do domu z próżnymi rękami. [...] Skrzeczały do niego, jakby wyśmiewały się z jego próżnego wysiłku.

– Och, głupi, myślałeś, że złapiesz papugę – rzekł głośno sam do siebie, zły, że mu się te szczególne łowy nie udają.

– „Och, głupi, myślałeś, że złapiesz papugę!” – ozwał się za nim czyjś głos.

Tomek zaczerwienił się jak sztubak schwytyany na niemądrej psocie. [...]

Nagle tuż nad jego głową znów odezwał się głos:

Och, głupi, myślałeś, że złapiesz papugę!

Kakadu

Źródło: pixaby, domena publiczna.

Tomek natychmiast spojrzał w górę. O metr nad nim na gałęzi siedziała wspaniała kakadu. [...] Od tej chwili Tomek zapomniał o wszystkim. Miał tylko jedno, jedyne pragnienie: schwytać gadającego ptaka! [...] Po wielu próbach udało mu się schwytać pięknego ptaka za ogon, lecz mocno uderzony dziobem

w rękę, puścił papugę zaskoczony. W tej chwili smycz wymknęła mu

się z dłoni. Pies, jakby pragnąc pomścić niepowodzenie swego towarzysza, natychmiast rozpoczął szaleńczy pościg za ptakiem. [...] Tomek pobiegł za psem. Papuga odlatywała coraz dalej w gąszcz, aż w końcu Tomek doszedł do wniosku, że jej nie schwyta. Zły na siebie i zmęczony zaprzestał bezskutecznego pościgu. Zaczął teraz przywoływać psa, lecz ten ani myślał wracać. [...] Nie wiedział już, w którym kierunku znajdowała się farma. Jedynie pies mógłby go chyba do niej doprowadzić. Przestraszył się nie na żarty i zdwoił wysiłki, aby schwytać uciekiniera. [...] Wystraszony, zmęczony gonitwą, usiadł na ziemi i zapłakał. Naraz poczuł, że coś ciepłego, wilgotnego dotyka jego twarzy. Odsłonił oczy. Tuż przy nim siedział na tylnych łapach pies i wilgotnym jęzorem lizał go po policzku. Odetchnął z ulgą.

– Więc jednak mnie nie opuściłeś? – rozczulił się chłopiec.

Mazgaj ze mnie – pomyślał Tomek. – Pies na pewno nie zabłądzi, a poza tym mam przecież [sztucer](#). Nic mi się nie stanie! Wstał szybko, przerzucił [sztucer](#) przez ramię, a pies, jakby tylko na to czekał, ruszył przed siebie węsząc przy ziemi.

Kogo on szuka – zastanawiał się. – Możliwe, że trafił na ślady jeźdźców przetrząsających [skrub](#) w poszukiwaniu dziewczynki. A może...?

Serce zaczęło mu bić żywiej w piersi. Przecież pies mógł natrafić na ślad zaginionej [Sally](#)!

– Szukaj piesku, szukaj – zawołał zachęcająco. [...] Przystanął przed zaroślami. Po dłuższej chwili pies wybiegł z gęstwiny. Skomlać

żałośnie otarł się o nogi chłopca, kilka razy to zbliżał się do krzaków, to zawracał, jakby zapraszał go w ten niezbyt zachęcający gąszcz.

Tomek zamyślił się. Przecież [Sally](#) z pewnością nie mogła się znajdować w tych krzewach, ponieważ z tego miejsca łatwo było trafić do domu.

Nagle przyszły mu do głowy straszliwe podejrzenia. Może jadowity wąż ukąsił [Sally](#) i teraz biedna dziewczynka leży martwa w tym pustkowiu?

Najlepiej zrobię uciekając stąd czym prędzej – pomyślał. – Jeśli ukąsił ją wąż, to i mnie może spotkać ten sam los.

Zaraz zawstydził się własnego tchórzostwa. Co powiedziała by o takim zachowaniu [bosman](#) Nowicki? Czy mógłby spojrzeć w oczy Smudze lub ojcu? Żaden z nich na pewno by się nie zawahał w takiej sytuacji.

Ha, choćby ze względu na nich muszę zaryzykować! Sprawdzę, co jest w tych krzakach – postanowił odważnie. [...]

Naraz pies znikł za rozłożystym krzewem. Tomek pochylił się i podążył za nim [...]. Ziemia osunęła mu się pod stopami i runął w dół, upuszczając broń. Wywinął kozła, po czym twarzą upadł w trawę. Oszołomiony trochę uniósł głowę i spojrzał. Tuż przed nim leżała na ziemi drobna,

Krajobraz Australii

Źródło: pixaby, domena publiczna.

skulona postać. [...] Dziewczynka
otworzyła oczy. Westchnienie pełne bólu wyrwało się z jej piersi.

[...] – Więc ty jesteś [Sally](#), ta zaginiona dziewczynka, której wszyscy
szukają od wczoraj? – niedowierzająco rzekł Tomek. [...]

– Nie mogę się wydostać z tego okropnego dołu. Noga, moja noga,
spójrz tylko na nią! – odpowiedziała i łzy ukazały się w jej dużych
oczach.

– Och, jak boli! [...]

– Już się nie masz czego obawiać. Mam tu [sztucer](#) [...].

– To ty umiesz strzelać? – zaciekawiała się, ocierając ręką łzy.

Tomek podał jej chusteczkę.

– Zabiłem tygrysa, który wydostał się na statku z klatki – odparł
Tomek niby to obojętnie. [...]

Zdjął koszulę, pociął ją nożem na szerokie pasy i zaczął bandażować
nogę [Sally](#). [...]

Zaraz rozpoczął przygotowania do wyprowadzenia [Sally](#) z głębokiej
jamy. Przede wszystkim wspiął się na górę i odnalazł [sztucer](#). Potem
rozrywał ziemię nożem i spychał ją w dół. Po godzinie ciężkiej pracy
wyżłobił kilka stopni, które powinny ułatwić [Sally](#) wydostanie się
z jamy. Nie mogła stać o własnych siłach, więc wziął ją na ręce. [...]

- Naprawdę czuję się lepiej – rzekła.
- Pobiegnę do domu po pomoc – zaproponował Tomek.
- Och, tylko nie to! Zaraz będzie wieczór. Nie zostawiaj mnie samej – powiedziała prędko i chwyciła go kurczowo za rękę.

[...]

- Wobec tego poniosę cię na plecach. [...]

W krąg światła rzucanego przez ognisko wszedł półnagi Tomek, uginając się pod ciężarem siedzącej mu na plecach dziewczynki. Wszyscy [oniemieli](#) na ten widok.

Źródło: Alfred Szklarski, *Tomek w krainie kangurów*, Warszawa 1981, s. 187–196.

Ćwiczenie 1

Uzupełnij notatkę, dotyczącą bohatera fragmentu powieści Alfreda Szklarskiego, podanymi poniżej rzeczownikami.

Bohaterem utworu Alfreda Szklarskiego jest . Podczas pogoni za po australijskich ostępach, chłopiec przeżywa niesamowitą przygodę. Z pomocą wiernego odnajduje zaginioną o imieniu , którą ratuje z opresji.

dziewczynkę

Tomek

Sally

psa

papugą

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

Na podstawie poniższego fragmentu utworu pt. „Tomek w krainie kangurów” określ rodzaj narracji. Zaznacz prawidłową odpowiedź.

„Nie wiedział już, w którym kierunku znajdowała się farma. Jedynie pies mógłby go chyba do niej doprowadzić. Przestraszył się nie na żarty i zdwoił wysiłki, aby schwytać uciekiniera.”

Narrator ☐ nie uczestniczy | ☐ uczestniczy w opisywanych wydarzeniach.

W utworze występuje narracja ☐ pierwszoosobowa | ☐ trzecioosobowa .

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Na podstawie zamieszczonego powyżej fragmentu powieści Alfreda Szklarskiego ułóż wydarzenia w w ciągu przyczynowo-skutkowym.

W dole Tomek zauważa śpiącą Sally.

Tomek obserwuje papugi kakadu siedzące na drzewie.

Chłopiec próbuje złapać jedną z nich.

Tomek podąża za wężącym psem.

Smycz wysuwa się z jego dłoni.

Chłopiec odpoczywa po gonitwie za psem i papugami.

Pies wraca do swojego pana.

Dzięki pomysłowości chłopca, dzieci wydostają się z jamy.

Tomek biegnie za psem.

Uwolniony pies zaczyna ścigać papugę.

Zwierzę zaczyna węszyć, jakby trafiło na ślady zaginionej dziewczynki.

Tomek niesie Sally na plecach do obozu.

Chłopiec wpada do głębokiego dołu.

Ćwiczenie 4

Określ typ wydarzeń we fragmencie powieści Alfreda Szklarskiego. Wstaw w lukę odpowiedni wyraz.

W przytoczonym fragmencie powieści pt. „Tomek w krainie kangurów” zostały opisane wydarzenia .

nieprawdopodobne

prawdziwe

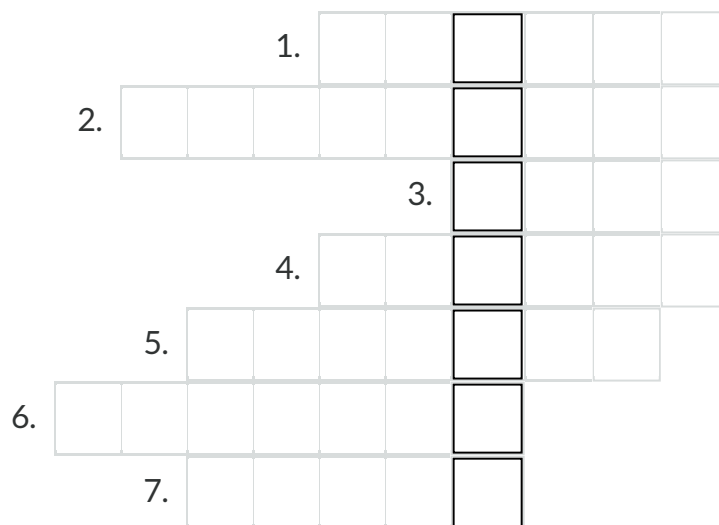
realistyczne

fantastyczne

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5

Rozwiąż krzyżówkę i odczytaj hasło.

1. Ptak, którego próbował złapać Tomek.
2. Kontynent, na którym rozgrywa się akcja utworu.
3. Dziewczynka miała obolałą... .
4. Zwierzę zastrzelone przez Tomka.
5. Element garderoby, który pociął Tomek.
6. Broń, którą Tomek nosił przy sobie.
7. Imię dziewczynki, którą uratował Tomek.

Ćwiczenie 6

Wybierz określenia, które charakteryzują Tomka w przytoczonym fragmencie powieści.

☐ wytrwałość

☐ chciwość

☐ sprawność fizyczna

☐ obojętność

☐ poszanowanie przyrody

☐ sprawiedliwość

☐ pesymizm

☐ hart ducha

☐ uczciwość

☐ pokonywanie słabości

☐ rozpacz

☐ odwaga

Ćwiczenie 7

Czy Tomka można uznać za wzór do naśladowania? Uzasadnij swoją odpowiedź, podając stosowne przykłady.

Ćwiczenie 8

Na podstawie fragmentu powieści „Tomek w krainie kangurów” wskaż cechy powieści przygodowej. Zaznacz „P”, jeśli zdanie jest prawdziwe, „F”, jeśli jest fałszywe.

Zdanie	P	F
Bohater przeżywa przygodę.	☐	☐
Bohater rozumie mowę zwierząt.	☐	☐
Akcja utworu jest wartka.	☐	☐
W utworze występują nagłe zwroty akcji.	☐	☐
Wydarzenia tworzą uporządkowany ciąg zdarzeń.	☐	☐
Bohater wykazuje się pomysłowością i odwagą.	☐	☐
Bohater znajduje wyjście z trudnej sytuacji.	☐	☐
W utworze występują elementy magiczne.	☐	☐
Przygoda kończy się szczęśliwie.	☐	☐
Bohaterowi nie udaje się wyjść z opresji.	☐	☐

Polecenie 5

Napisz opowiadanie z ciekawą, wartką akcją. Zadbaj, aby wydarzenia były ułożone w ciągu przyczynowo-skutkowym.

Słownik

bosman

osoba, która na statku odpowiada za żagle, liny, przełożony marynarzy

dynamiczny

polegający na ruchu, działaniu; prężny, żywiołowy, zmienny

ekscytujący

poruszający, pobudzający zainteresowanie

oniemieli

nie mogli wydobyć z siebie głosu z wrażenia

ozwał się

zwrócił się bezpośrednio do kogoś

próżnymi

pustymi

skrub

zarośla, cierniste krzewy

sztubak

żartobliwie o uczniu, dawniej uczeń szkoły ponadpodstawowej

sztucer

broń używana do polowań

Notatki ucznia

Bibliografia

Brodzka A. (red.), (1992), *Słownik literatury polskiej XX wieku*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Głowiński M., (2002), *Słownik terminów literackich*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Szklarski A., (1981), *Tomek w krainie kangurów*, Warszawa: Wydawnictwo Śląsk.